

**Український державний університет
імені Михайла Драгоманова
Соціально-гуманітарний факультет
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (СИЛАБУС)**

**СУЧАСНА ПОЛІТИЧНА ОСВІТА
Освітньо-наукова програма «Політологія»**

Рік навчання   2 , семестр   3
(Вступ 2025 р.)

Форма навчання: очна (денна, вечірня) / заочна

Галузь знань

С Соціальні науки, журналістика,
інформація та міжнародні
відносини

Спеціальність

С2 Політологія

Освітній рівень

третьій (освітньо-науковий) рівень
вищої освіти

Назва кафедри та викладач / викладачі Кафедра політичних наук
Викладач: Остапенко Марина Анатоліївна
Інформація про викладача: <https://scholar.google.com/citations?user=IKmMWGwAAAAJ&hl=uk>
E-mail: m.a.ostapenko@udu.edu.ua

I. Основна мета/цілі навчання Ознайомити аспірантів із сучасними підходами викладання політичних знань, змістом, трендами, проблемами політичної освіти в умовах трансформаційних процесів у суспільстві, цифровізації та воєнного стану, а також сформувати здатності здійснювати науковий аналіз сучасної політичної освіти, розробляти та обґрунтовувати дослідницькі підходи до вивчення змісту та інструментів сучасного освітнього процесу.

II. Місце навчальної дисципліни в освітній Навчальна дисципліна вибіркова професійної підготовки
Шифр у навчальному плані СВ 03

програмі

III.	Форма навчання	Очна (денна/вечірня)	Заочна
Обсяг навчальної дисципліни	Кількість кредитів	3	3
	Загальна кількість годин	90	90
	Лекційні заняття	10	4
	Семінарські/практичні заняття	26	6
	Самостійна робота	54	80
IV.	Модуль 1. Змістовні аспекти політичної освіти		
Короткий зміст навчальної дисципліни	Тема 1. Зміст, мета, суб'єкти політичної освіти		
	Тема 2. Форми та ресурси політичної освіти		
	Тема 3. Тренди політичної освіти		
	Тема 4. Практика і досвід реалізації політичної освіти		
	Модуль 2. Політична освіта в умовах постправди		
	Тема 5. Сутність епохи постправди та її вплив на політичну освіту		
	Тема 6. Завдання та можливості політичної освіти в добу постправди		
	Тема 7. Методи та підходи формування і розвитку критичного мислення, медійної грамотності, креативного мислення		
	Модуль 3. Політична освіта в Україні		
	Тема 8. Проблеми і перспективи розвитку політичної освіти в Україні		
Тема 9. Політична освіта в умовах війни			
Тема 10. Політична освіта як інструмент національної безпеки			
	Інформація щодо навчальної дисципліни викладена на освітній платформі Moodle: https://dle.udu.edu.ua/course/view.php?id=951		
V.	РН01. Застосовувати для розв'язування складних завдань політології розуміння природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації, особливості реалізації влади у різних політичних системах, їх соціально-економічного, історичного та соціокультурного контексту.		
Результати навчання	РН08. Організувати і здійснювати освітній процес у галузі політичних наук, формувати його наукове, навчально-методичне та нормативне забезпечення, розробляти і викладати спеціальні навчальні дисципліни у закладах вищої освіти.		
	РН09. Глибоко розуміти загальні принципи та методи соціально-поведінкових наук, а також методологію наукових досліджень, застосовувати їх у власних дослідженнях у сфері політичних наук та у викладацькій практиці.		
VI.	Форми і методи поточного контролю		
Порядок та критерії	Поточний контроль	участь у дискусіях та обговореннях, доповіді, аналітичні і науково-творчі завдання (презентації, аналіз кейсів, розробка освітнього модуля)	
	Підсумковий контроль	залік	

**рїї
оцїню
вання**

Система оцїнювання знань аспїрантїв з дисциплїни включає поточний (у випадку визначення лише одного модуля), модульний та підсумковий контроль знань. Поточний контроль здїйснюється протягом семестру під час проведення лекцїйних, семїнарських занять. Модульний контроль проводиться з урахуванням даних поточного контролю за відповідний модуль і має на метї оцїнку результатїв знань здобувача після вивчення матерїалу з логїчно завершеної частини дисциплїни – змїстового модуля. Підсумковий контроль проводиться у формї залїку чи іспиту, визначеного робочим навчальним планом у термїни, передбаченї графїком навчального процесу. Підсумковий семестровий контроль – це підсумкове оцїнювання навчальних досягнень здобувачїв за семестр, що визначає рївень загального розумїння логїки курсу, умїння синтезувати набутї знання, і передбачає перевїрку оволодїння здобувачами програмним матерїалом навчальної дисциплїни в цїлому та сформованостї відповідних знань, умїнь, навичок і набутих компетентностей як результатїв опанування навчального курсу.

На початку вивчення навчальної дисциплїни здобувача повїдомляють про наявнїсть робочої навчальної програми (силабусу), про кїлькїсть змїстових модулїв, змїст, форми проведення контролю та критерїї їх оцїнювання. При поточному контролї оцїнцї підлягають: рївень знань, умїнь і навичок аспїрантїв, продемонстрований у вїдповїдях і виступах; активнїсть при обговореннї питань; результати виконання завдань самотїйної роботи тощо.

Залїк – це форма підсумкового контролю, що полягає в оцїнюваннї рївня володїння здобувачами навчальним матерїалом з навчальної дисциплїни за результатами виконання усїх видїв навчальних завдань, що виносяться на поточний контроль, тобто за результатами поточної успїшностї. Поточна успїшнїсть з навчальної дисциплїни оцїнюється вїд 0 до 100 балїв включно. Здобувач одержує залїк, якщо за результатами поточного контролю вїн набрав 60 і бїльше балїв. Якщо за результатами поточного контролю здобувач набрав менше 60 балїв, вїн повинен виконати залїкове завдання і з урахуванням його результатїв одержати вїдповїдну кїлькїсть залїкових балїв з навчальної дисциплїни. Якщо за результатами поточного контролю здобувач набрав 60 і бїльше балїв, проте хоче полїпшити свїї підсумковий результат, вїн також може виконати залїкове завдання і з урахуванням його результатїв підвищити свою підсумкову оцїнку з навчальної дисциплїни. Якщо здобувач за результатами підсумкової атестацїї набрав вїд 0 до 34 балїв, вїн повинен пройти повторне вивчення освїтнього компонента вїдповїдно до порядку, визначеного в Унїверситетї, і лише після цього перескладати підсумковий контроль на загальних пїдставах.

Залїк на деннїй та вечїрнїй формах здобуття вищої освїти оформлюється після останнього семїнарського заняття у вїдповїдному семестрї вїдповїдно до розкладу залїкової сесїї, на заочнїй формї навчання – за розкладом навчально-екзаменацїйної сесїї. Результати залїкїв вносять до вїдомостї облїку успїшностї, після чого переносять до електронної бази даних облїку успїшностї здобувачїв.

Якщо здобувач не погоджується з оцїнкою підсумкової атестацїї, вїн може в день оголошення результатїв подати в деканат апеляцїйну заяву. Наступного дня проводиться засїдання апеляцїйної комїсії. Про порядок складання екзаменїв, перескладання і оскарження результатїв див. Положення про органїзацїю освїтнього процесу в УДУ іменї Михайла Драгоманова.

Критерїї оцїнювання

Під час усних вїдповїдей:

• повнота розкриття питання; • логїка викладення, культура мовлення; • впевненїсть, емоцїйнїсть та аргументованїсть; • використання основної та додаткової лїтератури (пїдручникїв, навчальних посїбникїв, журналїв, інших перїодичних видань тощо); • аналітичнї мїркування, вмїння робити порївняння, висновки.

Під час виконання письмових завдань:

• повнота розкриття питання; • цїлїснїсть, систематичнїсть, логїчна послїдовнїсть, вмїння формулювати висновки; • акуратнїсть

оформлення письмової роботи; • підготовка матеріалу за допомогою комп'ютерної техніки (комп'ютерних технологій), різних технічних засобів (плівок, слайдів, приладів, схем тощо).

Рівень відповідності критеріям

Творчий рівень (90 – 100 балів). Здобувач виконав програму навчальної дисципліни повністю, вільно володіє навчальним матеріалом, успішно і креативно розв'язує завдання різних видів складності, аргументовано висловлює свої думки, займається самоосвітою, може брати активну участь в наукових проєктах і конкурсах.

Високий рівень (80 – 89 балів). Здобувач виконав програму навчальної дисципліни в повному обсязі, володіє навчальним матеріалом у межах програми навчальної дисципліни, виконав завдання до кожної теми, проте у відповідях допускає деякі неточності.

Достатній рівень (70 – 79 балів). Здобувач виконав програму в повному обсязі, але нерівномірно володіє навчальним матеріалом, здатний його аналізувати, проте не може сформулювати висновки досить ґрунтовно.

Задовільний рівень (65 – 69 балів). Здобувач загалом виконав програму, але більшість тем засвоїв поверхово.

Низький рівень (60 – 64 балів). Здобувач засвоїв теми з навчальної дисципліни, але дуже поверхово, володіє навчальним матеріалом на елементарному рівні і фрагментарно, не може самостійно викласти зміст більшості питань курсу.

Незадовільний рівень:

35 – 59 балів з можливістю повторного складання. Здобувач частково виконав програму, не засвоїв більшості тем програми курсу, володіє елементарними знаннями з навчальної дисципліни, не вміє логічно, послідовно, грамотно висловлювати думку;

0 – 34 балів з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни. Здобувач не виконав більшості завдань програми, не володіє навчальним матеріалом.

VII. Консультації проводяться за графіком консультацій кафедри. Про потребу в консультації здобувач повідомляє напередодні.

Політик а курсу Обсяги, терміни і порядок відпрацювань: відпрацювати пропуски здобувач може в години консультацій; доскласти/перескласти завдання може протягом двох тижнів після пари, на якій воно мало бути зараховане; за доскладання й перескладання робіт (якщо здобувач не наводить поважних причин порушення вимог) оцінка за роботу може буде знижена.

Особливості оцінювання. Максимальні бали за виконання робіт здобувачами: участь у дискусії, обговоренні – 5 балів; реферативні повідомлення – 5 балів; доповіді – 10 балів; аналітичні, практичні завдання – 10 балів; науково-творчі роботи – 25 балів.

*Здобувачам можуть зараховуватися бали за неформальну освіту (участь у професійних семінарах, вебінарах, тренінгах тощо) з відповідних тем курсу (замість окремих видів практичної чи самостійної роботи з курсу). Для цього здобувачі мають представити сертифікат учасника/учасниці і підготувати короткий звіт-аналіз опрацьованих питань.

Політика навчальної дисципліни ґрунтується на засадах академічної доброчесності та визначається системою вимог, які ставляться до здобувачів вищої освіти в УДУ імені Михайла Драгоманова.

VIII. 1. Волянюк О. «Постправа»: безпекові виклики, наукові дискусії, політичний сленг. Науковий часопис УДУ імені Михайла Драгоманова.

Основні інформаційні ресурси Серія 22. Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін. 2021. Вип. 22(30). С. 124–134.

2. Демократичні цінності в освіті: виклики та можливості в епоху пост-правади: матеріали доповідей та виступів учасників Міжуніверситетського круглого столу, м. Київ, Український державний університет імені Михайла Драгоманова, 10 квітня 2023 року. Київ: Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2023. 32 с.

3. Індекс демократії (The Democracy Index) URL: <https://ourworldindata.org/grapher/democracy-index-eiu>

-
4. *Індекс соціального прогресу (The Social Progress Index)* URL: <http://surl.li/uqboy>
  5. *Інститут соціології НАН України.* URL: <https://i-soc.com.ua/>
  6. *Климончук В. Політична освіта як засіб реалізації політичних свобод демократичного процесу в сучасній Україні* URL: *Вісник Львівського університету. Серія філософсько-політологічні студії. 2011. Вип. 1. С. 337-344.*
  7. *Концепція політичної освіти в Україні / Інститут громадянської освіти Національного університету «Києво-Могилянська академія». Представництво Фонду Конрада Аденауера в Україні* URL: http://www.kas.de/wf/doc/kas_6471-1522-13-30.pdf?070509083859
  8. *Наукова бібліотека УДУ імені Михайла Драгоманова:* <https://lib.npu.edu.ua/>
  9. *Новакова, О., Остапенко, М. Соціально-політичні чинники формування медіаполітики в сучасній Україні. Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 22. Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін. Випуск 36: збірник наукових праць. Київ: Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2024. С. 27-35.* <https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series22.2024.36.03>
  10. *Остапенко М., Карнаух А., Меньшеніна А. Методика викладання політології у вищій школі. Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 22. Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін. Випуск 38: збірник наукових праць. Київ: Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2025. С. 15-23.*
  11. *Освіта і наука України в умовах воєнного стану: інформаційно-аналітичний збірник / Міністерство освіти і науки України. Київ, 2023. 64 с. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/serpneva-konferencia/2023/22.08.2023/Inform-analytic.zbirn-Osvita.v.umovah.voyennogo.stanu-vykl.rozvr.povoyen.perspekt.22.08.2023.pdf>*
  12. *Політична освіта в Україні: стан і перспективи удосконалення / Центр політичних та економічних досліджень імені О.Разумкова / Ю.Якименко (керівник проекту), А.Биченко, В.Замятін, М.Мищенко, О.Розумний, Л.Шангіна. К., 2019. 146 с. URL: https://razumkov.org.ua/uploads/article/2019_Politychna_osvita.pdf*
  13. *Політична освіта публічних службовців в Україні. Київ: Центр адаптації державної служби до стандартів Європейського Союзу. 2020. 199 с. URL: <https://nads.gov.ua/storage/app/sites/5/17.11.2020/knuga-politychna-osvita-publichnyh-sluzhbovciv-v-ukraini.pdf>*
  14. *Самчук З., Гурківська А. Постправа як інструмент політичного нарративу епохи постмодерну. Політичні дослідження / Political Studies, 2023. Вип. (1 (5)). С. 163–177. URL: <http://pd.ipiend.gov.ua/article/view/280399>*
  15. *Соціологічна група «Рейтинг»* URL: <https://ratinggroup.ua/>
  16. *Українське суспільство в умовах війни. Рік 2023: Колективна монографія / С. Дембіцький, О. Злобіна, Н. Костенко та ін.; за ред. член.-кор. НАН України, д. філос. н. Є. Головахи, д. соц. н. С. Макеєва. Київ: Інститут соціології НАН України, 2023. 343 с.*
  17. *Фонд «Демократичні ініціативи» імені І. Кучеріва.* URL: <https://dif.org.ua/>
  18. *Центр політичних та економічних досліджень імені О.Разумкова.* URL: <https://razumkov.org.ua/>
  19. *Human Development Index* URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Human_Development_Index

---

Обговорено та затверджено на засіданні кафедри політичних наук протокол № 5 від 30 грудня 2025 р.

